

1996. ÉVI ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS /ERDŐKÁROK TÉMACSOPORT/

K á r f a j t á k csoportosítása:

---száradásos
/ =közvetlen GNV-függő/kár { --faállományok száradékfa kitermelése
--erdősítések { mennyiségi:kiszáradás/=el-
pusztulás/
minőségi:faegyedek részleges
elszáradása

---összes egyéb
/ =közvetve GNV-függő/kár:--erdősítések { mennyiségi/=elpusztulás/
minőségi

Az adatgyűjtés és -értékelés t é r b e l i s é g e:

"A"-hatásterület:a Nagy-Duna hullámtere az 1843-1820 fkm között=
=1992.10.25.óta mindenkor átadott vízhozam-függő.

"B"-hatásterület:a Nagy-Duna hullámtere az 1820-1816 fkm között=
=közepes vagy efölötti dévényi hozamoknál az üzem-
vízcsatorna alvízcsatornai torkolatától a főmederben
átlagosan az 1820 fkm-ig áramlik vissza a víz,kisebb
vízhozamoknál csak 1816 fkm-ig,ekkor u.az,mint "A".

"A"+"B" hatásterület:a mindenkor és az esetenként,időszakosan a
főmederbe átadott vízhozamtól függő Nagy-Duna hullám-
tér egésze.

"C"-hatásterület:a Nagy-Duna hullámtere az 1816 fkm alatt=az üzemvíz-
csatorna alvízcsatornai torkolata /1811-1810 fkm
között/ fölött még kisvizeknél is visszaduzzadó,
alatta pedig összhozamában változatlan helyzetű.

"A"+"B"+"C" hatásterület: a Nagy-Duna teljes hullámtere.

"D"-hatásterület:mentett eldal és a Mosoni-Dunaág mindkét oldali
ártere.

"A"+"B"+"C"+"D" hatásterület:az ökológiai értelemben vett Szigetköz
mindösszesen.

Az Adatbank is, az összesítő is,jelen éves összefoglaló jelentés
minden értékelő táblázata,stb.is a fenti bontásban,ill.összesítésben
tartalmaz valamennyi erdő-adatot.

/Az igen kis össz-erdőterületű "B"-hatásterületen sem a bázisidő-
szaknak tekintett - elterelés előtti - 3 évben,sem az elterelés óta
eltelt 4 évben nem végeztek annyi erdészeti munkát,hogy elkülönítése
markánsan megjelenne,de az 1997-től kezdődő gazdasági ciklusban itt
több szakmai tevékenység - fakitermelés,erdősítés - lesz,és csak
ezek értékelése után lesz eldönthető,hogy a termőhely inkább az "A"-
hoz, vagy inkább a "C"-hez hasonlóan viselkedik a bioindikáció jelzé-
sei alapján/.

hatás- terület jele	faállománnyal borított terület	erdősítések /+üres vágás- területek/ térfoglalása	erdőrész- letek* összesen	%	egyéb üzem- terve- zett	mind- össze- sen /ha/
"A"	2.043,6	168,4	2.212,0	27,5	523,7	2.735,7
"B"	236,9	54,5	291,4	3,6	146,3	437,7
"A"+"B"	2.280,5	222,9	2.503,4	31,1	670,0	3.173,4
"C"	880,3	186,5	1.066,8	13,2	315,6	1.382,4
"A"+"B"+"C"	3.160,8	409,4	3.570,2	44,3	985,6	4.555,8
"D"	4.218,1	270,4	4.488,5	55,7	567,8	5.056,3
"A"+"B"+"C"+"D"	<u>7.378,9</u>	<u>679,8</u>	<u>8.058,7</u>	<u>100,0</u>	1553,4	9.612,1

*erdőrészlet=a legkisebb erdészeti üzemgazdálkodási egység; ABC betűjellel jelölik; több erdőrészlet együttese a "tag", amelyet arab számozással jelölnek; egy adott közigazgatási egységben /községhatárban/ két azonos sorszámú tag nem lehet, így a térképi erdőrészlet-beazonosítás mindenkor egyértelmű;
a 8.058,7 ha-nyi erdő 3179 db erdőrészletre oszlik, közülük valamennyi kársúj-
tottról az Adatbankban minden adat megtalálható;

Az adatgyűjtés és-értékelés i d ő b e l i s é g e:

---Nagy-Duna elterelés előtti, azaz alapállapot/=bázis-időszak/:1990.
1991.
1992.

a 3 évből számított átlagok a bázis-adatok, amelyekhez viszonyíthatók az elterelés utáni károk;

---Nagy-Duna elterelés utáni károk: 1993.
1994.

/erdősítés mennyiségi kár "Ki-száradás"-nál átlagukat is képeztük, mivel markánsan aszályos évek voltak, és az elterelés után a termőhelyek jelentős hányada került klímazonális - csapadék-stb.-függő - helyzetbe/

1995.

1996.

/csapadékos évek voltak/

T é m a v á z l a t: /tartalomjegyzék/

1./ Faállományok: száradékfa kitermelés

2./ Erdősítések:

2,1:Táji /mezoklimatikus/csapadékadatok

--a bázisidőszakban, /amikor szerepük helyett elsődleges volt a Nagy-Duna árvízi-belvízi-talajvízi jelenléte, a mellékágrendszer állandó vagy időszakos feltöltöttségek, és mindezek mikro-és mezoklimatikus hatása/;

--a Nagy-Duna elterelése után

2,2:Mennyiségi károk: ---kiszáradás

---összes egyéb kár

2,2:Minőségi károk: ---faegyedek részleges elszáradása

---összes egyéb kár

3./ Összefoglaló értékelés.

Mellékletek: komplett adatbank, térképsorozatokkal.

1./F A Á L L O M Á N Y O K; SZÁRADÉKFA KITERMELÉS

A bázisadatokból látható, hogy a Nagy-Duna elterelése előtt is volt tövön száradás: ez túlnyomó többségében a korukhoz, és fejlődési állapotukhoz képest túl nagy tőszámmal /túl "sűrűn"/tartott faállományok öngyérülése, amikor is a tápanyagokért és a vízért folyó konkurrenciaharcban az életképesebb egyed úgy növeli növésterét, hogy lehetetlenné teszi gyengébb szomszédja továbbélését, így az tövön szárad.

A bázis-időszakból két év aszályos, egy pedig átlagos volt: különösen alkalmas a konkurrenciaharc eldőlésére a szélsőséges időjárási helyzet, ha az - az egész vízgyűjtő területen érvényesülvén - alacsony vízhozamoknak megfelelő alacsonyabb talajvízszintekkel jár együtt. Jelkulcs a táblázatok értelmezéséhez:

"e.e.á.k/év" = elterelés előtti átlagos kár/év = bázis

"e.ó.bruttó kár" = elterelés óta regisztrált kár mindösszesen

"- / 4 év x bázis/" = a bruttó kárból le kell vonni az öngyérülési átlagszám, tehát a bázis 4-szeresét, hogy az elterelés 4 évére együttesen megkapjuk a nettó kárt összesen.

A nettó kár kizárólag a Nagy-Duna elterelésének a rovására írható többlet-kár.

Üzemtervi ill. piaci fafaj-/fafajcsoport/jelek:

T=tölgyek /Szigetközben:kocsányos tölgy/

A=akác

K+EKL=kőrisek/Szigetközben zömmel magas kőris, kis mértékben amerikai kőris/; az "egyéb kemény lombok" pedig szilek/a Szigetközben mezei és vénic szil/, juharok/hegyi, korai és mezei juhar/, gyertyán, fekete dió, madárcseresznye, zselnice meggy;

NNY=nemes nyárok

HNY+BLL=hazai nyárok/a Szigetközben fehér-, szürke-, fekete-nyár/; az "egyéb lágy lombok" pedig az égerek/mézgás, hamvas/, a kislevelű hárs, a közönséges nyír;

FFÜ=fehér fűz, /ide értve az elenyésző mértékben előforduló törékeny fűzet is/;

FE=fenyők /a Szigetközben csak erdei és fekete fenyő fordul elő/. Sem a felvételező szakember, sem a szakhatóság ennél bővebb - tehát tulajdonképpen fafaj-szintű - felvételezést nem végez ill. nem igazol sem átlagos fakitermeléskor, sem az ún. egészségügyi termelésnek nevezett száradék fakitermeléskor.

Kisebb tételeknél előfordul - 100-120 m³ 4 évnnyi összes száradéknál kisebbeknél -, hogy a bázis 4-szerese valamivel több, mint az elterelés utáni 4 év összege, ilyenkor a kivonást elhagytuk.

F A Á L L O M Á N Y O K

SZÁRADÉKFA KITERMEELÉS

A-hatásterület

	T	A	K +EKL	NNY	HNY +ELL	FFÜ	FE	össz. /m ³ /	er.száma /db/
1990.				65				65	1
1991.			18	172				190	6
1992.				306				306	3
össz.			18	543				561	
			/3	/3				/3	
e.e.á.k./									
/év=bázis	<u>0</u>		<u>6</u>	<u>181</u>	<u>0!!!</u>	<u>0!!!</u>		<u>187</u>	
1993.				130	480	170		780	3
1994.				83		59		142	1
1995.				14	16	111		141	5
1996.	7		4	2235	704	350		3300	15
e.ó.bruttó kár	7		4	2462	1200	690		4363	
-/4 év x bázis/	0		/-24/	- 724	0	0		- 748	
elterelés miatti nettó kár összesen	7			1738	1200	690		/ 3615 /	

B-hatásterület-en sem a bázis-időszakban /1990.+1991.+1992./,sem a Nagy-Duna elterelése óta /1993.+1994.+1995.+1996./nem volt olyan mértékű száradékfa kiteremlés, amelyet a szakhatóság igazolt.

A+B hatásterület száradékfa kiteremlése ezért megegyezik az A-hatásterület adataival.

Az elterelés utáni első 2 /aszályos/ évben előfordult, hogy a teljesen lombjavesztett, kiszáradtnak látszó egyedek vagy egy rövid árvízi elöntés, vagy egy nagyobb eső után hirtelen kihajtottak. E tapasztalat miatt a száradéknak látszó fákat legalább 1 naptári évig figyelik a Szigetközben avégből, hogy "hátha mégis kihajtanak", és csak ennek elmaradása után, az egyéb üzemszervezésekkel is összhangba hozva döntenek a kitermelésükről és megsemmisítésükről. Mindezek miatt - valamennyi értékelő táblázatban - fontos a cím értelmezése: a száradékfa kitermelés /és megsemmisítés/ éve a cím, nem pedig a keletkezés éve. Így legcélszerűbb a nagyságrendeket, a trendeket, ill. a 4 év összegéből számított nettó kárt megfigyelni, elemezni.

"A"-hatásterület: Az elterelés után korábban nem szereplő - öngyérüléstől nem szenvedő - fafajok száradéka jelenik meg: HNY+ELL, FFÜ; az 1996-ban már szakhatóságilag ösztönzött száradék fakitermelés több előző év száradékát egyszerre jeleníti meg a maga kiugró adatával. Az "A"-hatásterületen a Nagy-Duna parti éltől számított 100-300 m-es ún. parti sávban több m-rel esett a talajvízszint: a károk zöme itt keletkezett; továbbá olyan sekély és kavics-aljzatú talajokon, amelyekből egész évre eltűnt a talajvíz és elmaradt az elárasztás - az árvíz - is; végül néhány gorond legmagasabb, klímazonálissá vált térszínén. A terepen észlelhető tárgyevi tövön száradások trendje: 1993-ban és 1994-ben megdöbbenően tömeges, 1995-ben és 1996-ban valamivel kevesebb, de nem állt meg: a magasabb - klímazonálissá vált - térszíneken az eleve életképesebbek még dacolnak, de láthatóan egyre gyengébbek lesznek, hiszen gutaütéses korona-elhalások, nyárközepi részleges lombvesztés miatti biológiai ritmus-zavarok, a száradék-kitermeléssel keletkező lékeken beáradó száraz nyári levegő szikkasztó hatása és az árvizek elmaradása változatlanul sújtja őket.

F A Á L L O M Á N Y O K

SZÁRADÉKFA KITERMEELÉS

C- hatásterület

T	A	K +EKL	NNY	HNY +ELL	FFÜ	FE	össz. /m ³ /	er.száma /db/
1990.							-	-
1991.			48		6		54	3
1992.			22		5		27	3
össz.			70		11		81	
			13		13		13	
e.e.á.k./								
/év=bázis			-23	0/1/	-4		-27	
1993.							-	-
1994.			20		120		140	2
1995.							-	-
1996.			80	19			99	1
e.ó.bruttó kár			100	19	120		239	
-/4 év x bázis/			- 92	0	- 16		-108	
elterelés miatti nettó kár összesen			8	19	104		131	

F A Á L L O M Á N Y O K
SZÁRADÉKFA KITERMELÉS

A+B+C hatásterület

T	A	K +EKL	NNY	HNY +ELL	FFÜ	FE	össz. /m ³ /	er.száma /db/
1990.*			65				65	1
1991.		18	220		6		244	9
1992.			328		5		333	6
össz.		18	613		11		642	
		/3	/3		/3		/3	
e.e.á.k./ /év=bázis		<u>6</u>	<u>204</u>	<u>0/!/</u>	<u>4</u>		<u>214</u>	
1993.*			130	480	170		780	3
1994.			103		179		282	3
1995.*			14	16	111		141	5
1996. 7		4	2315	723	350		3399	16
e.ö.bruttó kár 7		4	2562	1219	810		4602	
-/4 év x bázis/0		/-24 /	- 816	0	- 16		- 856	
eltérés miatti nettó kár összesen 7			1746	1219	794		/ 3746 /	

*=valamennyi évben valamennyi száradékfa kiteremelés
az A-hatásterületen történt.

F A Á L L O M Á N Y O K

SZÁRADÉKFA KITERMEELÉS

D-hatásterület

	T	A	K +EKL	NNY	HNY +ELL	FFÜ	FE	össz. er. /m ³ /	száma /db/
1990.		24	203	4		31	90	352	14
1991.		48	106				5	159	13
1992.	18	12	49	125		21	10	235	12
össz.	18	84	358	129		52	105	746	
	<u>13</u>	<u>13</u>	<u>13</u>	<u>13</u>		<u>13</u>	<u>13</u>	<u>13</u>	
e.e.á.k./ /év=bázis	<u>6</u>	<u>28</u>	<u>119</u>	<u>43</u>	<u>0/!/</u>	<u>18</u>	<u>35</u>	<u>249</u>	
1993.	5	49	156	41	117	17	133	518	27
1994.	2	21	218	66	265	5	546	1123	44
1995.	54	11	261	10	101	10	38	485	17
1996.		4	30	120	30	10		194	8
e.ö.bruttó kár	61	85	665	237	513	42	717	2320	
-/4 év x bázis/	-24	/-112	/ -476	-172	0	/-72/	-140	- 996	
elterelés miatti nettó kár	37		189	65	513		577	/1324	/

"D"-hatásterület: az össz-szigetközi erdőkön belül 55,7 %-os aránya miatt feltétlenül fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az elterelés utáni talajvízjárás-prognózisokhoz képest /miszerint ezt a területet lényegében nem érinti az elterelés/ a bázis-időszakhoz képest mintegy 1/3-dal nőtt a száradék/ a nettó kár, illetve hogy korábban tövön száradással nem sújtott fafajcsoport - HNY+ELL - nagy tételű, csakis a negatív megváltozott talajvízjárással magyarázható száradéka jelentkezik.

Rendkívül fontos az is, hogy a Nagy-Duna elterelt állapotát tartósnak vagy véglegesnek tekintők javaslata, miszerint szárazságtűrő fafajokkal kell a vízigényeseket felváltani, e hatásterületen sem igazolható: a leg-inkább szárazságtűrő fenyőfélék kiugróan magas száradéka jelzi, hogy az igen jelentős drén-hatású kavics-aljzat miatt itt a mostoha mezoklímátikus adottságokat a termőréteg vízháztartása még annyira sem tudja hasznosítani, mint a Kisalföld nem kavics altalajú, azonos termőrétegvastagságú, azonos mezoklimájú területein. Ez egyébként valószínűleg nem meglepő: a Duna mára magasabban fekvő, eleve klímazonális teraszain - Győr/Kismegyer/-tatai teraszvidék - még optimális esetben is legfeljebb cseres-tölgyesek alig záródó, gyenge fatérfogat-termelésű állományai élnek azonos mezoklimán, de ugyanott a táji tipikus erdőtársulás az átlagos termőhelyeken a fás/"erdős"/sztyep! Tehát Nagy-Duna nélkül a Szigetköz klímazonálissá vált termőhelyein is ez a lehetséges célállomány a szárazságtűrő fafajokból, nem pedig a halom-és domvidéki - nem drén-aljzatú - gyertyános-tölgyesek, stb., vagy a termőhelyükre ültetett, szépen fejlődő, és általában piacképes faanyagot produkáló fenyvesek.

F A Á L L O M Á N Y O K

SZÁRADÉKFA KITERMELÉS

A+B+C+D hatásterület

	T	A	K +EKL	NNY	HNY +ELL	FFÜ	FE	össz. er. /m ³ /	száma /db/
1990.		24	203	69		31	90	417	15
1991.		48	124	220		6	5	403	22
<u>1992.</u>	<u>18</u>	<u>12</u>	<u>49</u>	<u>453</u>		<u>26</u>	<u>10</u>	<u>568</u>	<u>18</u>
össz.	18	84	376	742		63	105	1388	
	<u>/3</u>	<u>/3</u>	<u>/3</u>	<u>/3</u>		<u>/3</u>	<u>/3</u>	<u>/3</u>	
e.e.á.k./									
/év=bázis	<u>6</u>	<u>28</u>	<u>125</u>	<u>248</u>	<u>0!/!</u>	<u>21</u>	<u>35</u>	<u>463</u>	
1993.	5	49	156	171	597	187	133	1298	30
1994.	2	21	218	169	265	184	546	1405	47
1995.	54	11	261	24	117	121	38	626	22
<u>1996.</u>	<u>7</u>	<u>4</u>	<u>34</u>	<u>2435</u>	<u>753</u>	<u>360</u>		<u>3593</u>	<u>24</u>
e.ó.bruttó kár	68	85	669	2799	1732	852	717	6922	
-/4 év x bázis/	<u>-24</u>	<u>-112</u>	<u>-500</u>	<u>- 992</u>	<u>0</u>	<u>- 84</u>	<u>-140</u>	<u>-1852</u>	
elterelés miatti nettó kár	44		169	1807	1732	768	577	/5070/	

Össz-szigetközi vonatkozásban az elterelés óta 2,7-szeresére nőtt az évi átlagos száradék-kitermelésnek az a hányada, amelyért kizárólag az elterelés tehető felelőssé:

$$\frac{5070 \text{ m}^3}{4 \text{ év}} : 463 \text{ m}^3/\text{év}/=\text{bázis}/ = 2,7/376/$$

Mivel a száradék faanyag piacképtelen, továbbá másodlagos kártevők /rovar, gomba/ góciává válhat - amelyek aztán az még élő egyedekre is áttérjedhetnek -, megsemmisítik. Lehetőleg a helyszínen vagy a közelében, hogy fuvar költség tovább ne terhelje az eleve csak kiadással járó műveletsort; ha erre nincs mód, akkor távolabb.

A megsemmisítés módja: égetés.

Csak a legritkább esetben van mód tűzifakénti eladására vagy odaadására /természetbeni juttatás/, mert a lágylombosok és a fenyők fűtőértéke alacsony. Az általános gyakorlat: szabadban elégetés. Ez egyúttal környezetszennyezés is.

2./E R D Ő S Í T É S E K

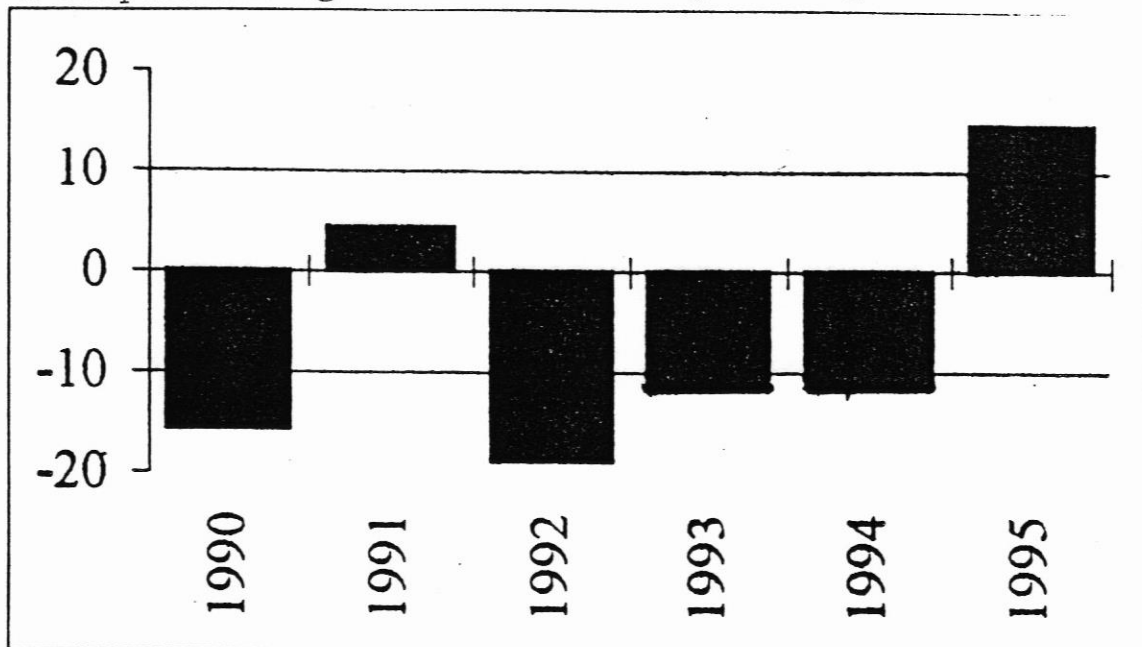
2,1.Táji /mezoklimatikus/ csapadékadatok.

A 11.oldalként mellékeltek szerint - a térkép méretarányból következő élesség szintjén - a Szigetköz /az ökológiai értelemben vett táj, tehát a Mosoni-Dunaág jobbparti ártere is/lényegében teljes területén a h i d r o m o r f i a volt az uralkodó:a Nagy-Duna víz-hatásától függött a táj elsősorban a Nagy-Duna elterelése előtt.

A 12.oldalként mellékelte -ugyancsak a térkép méretarányából következő élesség szintjén értelmezhető - MTA-prognózis szerint ahol a talajvízszint a korábbiakhoz képest 1 m-t vagy annál többet esik /esett a Nagy-Duna elterelése óta/,ott az erdősítésekben elültetett fiatal facsemeték,félsuhángok,suhángok gyökérzete az ültetés /az ún.I. kivitel/ évében soha,utóbb is csak évek múlva érheti el a talajvízszintet,sőt az attól függő kapilláris szintet is.A csemete-,stb. korú,és gyökérzet-méretű fácskák lényegében úgy viszonyulnak életük e kritikus fázisában a termőhely vízháztartásához,mint a"mélyebb" gyökérzetű mezőgazdasági lágyszárú növényzet,pl.a gabonafélék,stb.

Mindazon termőhelyeket,ahol a talajvízszint az év - főleg a vegetációs időszak - 1/10-énél rövidebb ideig éri el,vagy soha el nem éri a felszíntől számított 2,0 m-nyi szelvényt, k l í m a z o n á l i s élő-ill.termőhelyeknek nevezzük. Míg a hidromorf termőhelyeken a máshonnan oda kerülő ún.többletvíz-hatás jellemző, a klímazonalitás úgy is leírható,hogy "nincs többletvízhatás":csakis a mezoklimatikus adottságok produkálják a víz bevételi oldalát.

A csapadékösszegek alakulása országos átlagban:

3. ábra

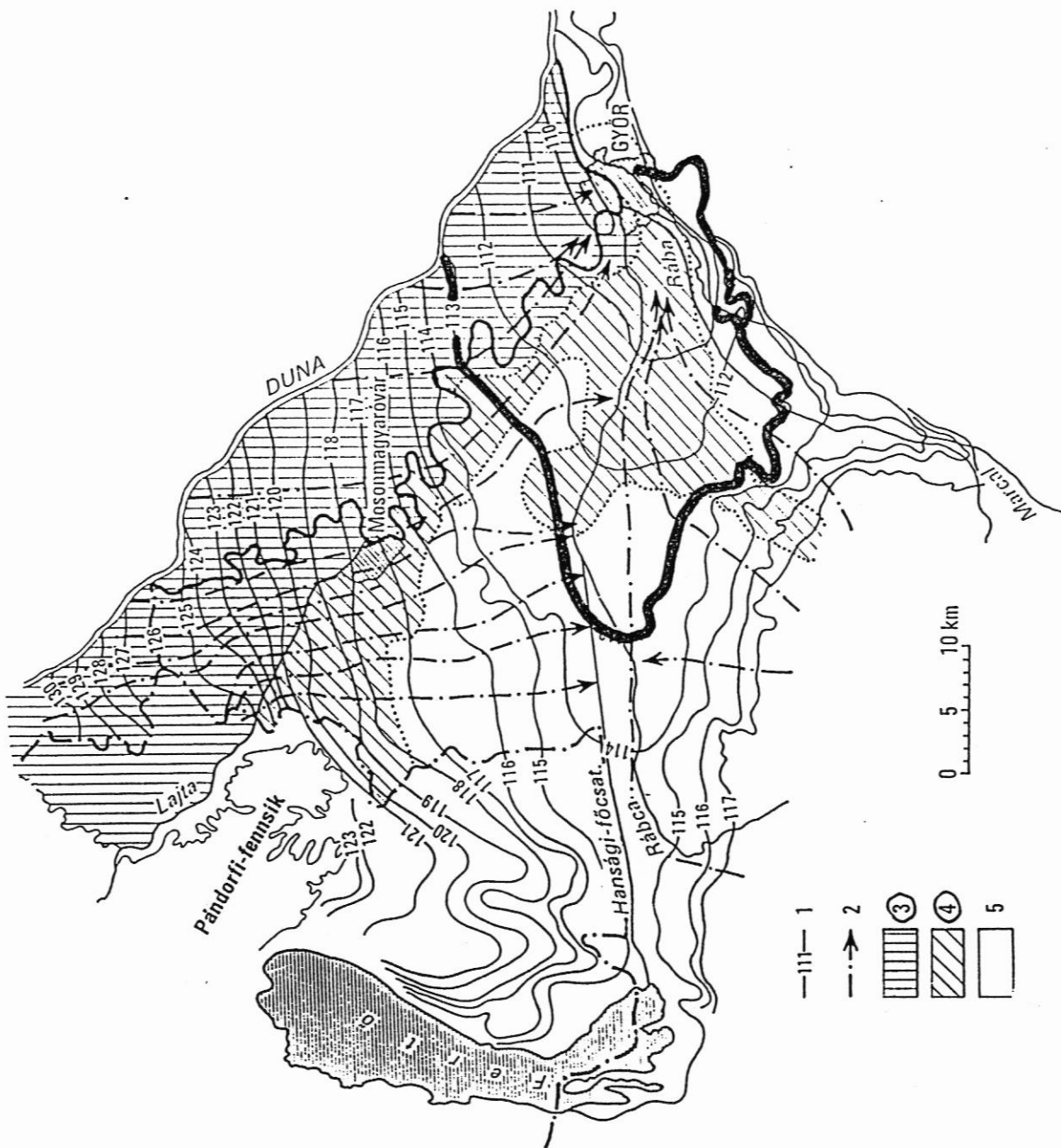
Az évi csapadékösszegek eltérése a sokévi átlagtól (%)

/in:LÉGGÖR, az OMSZ és a MMT tájékoztatója; 1996.1.szám /

Az ökológiai értelemben vett Szigetköz alapvető hidromorf jellege a Nagy-Duna elterelése előtt.

/in: Magyarország tájfeldrajza. A Kisalföld és a Nyugat-magyarországi peremvidék. Az MTA Földrajztudományi Kutató Intézetének sorozata; 3.kötet, Bp.1975./

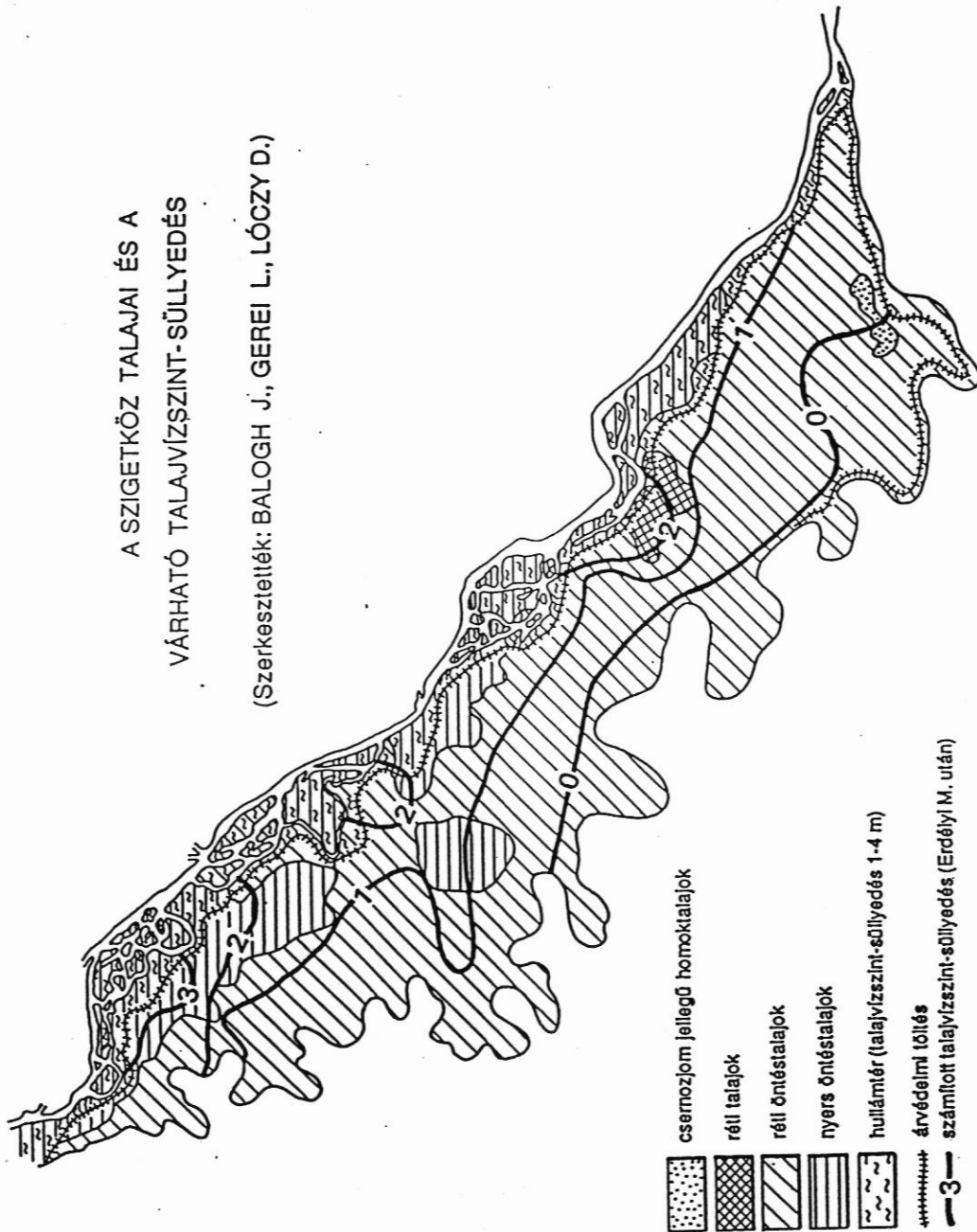
//A 113 m.A.f. izovonal az Alsó-Szigetközzel azonos fekvések kiemelése végett lett megvastagítva utólag//.

A talajvíztükör sokévi átlagának magassága a Kisalföldön, az áramlási főirányok-
kal (Szerk.: RÓNAI A.)

1 = a talajvíztükör átlagos magassága (Köv), m Af.; 2 = áramlási főirányok; 3 = a Duna közvetlen hatása alatt álló terület; 4 = a csapadékhatás nem mutatkozik meg egyértelműen; 5 = helyszínen lehullott csapadék a mértékadó

Terepszinthez viszonyított t a l a j v í z s z i n t - c s ö k k e n é s
/prognózis a Nagy-Duna elterelése utáni helyzetre/
/MTA "Szigetköz", Környezettudományi kutatások, környezeti állapot,
ökológiai követelmények. Bp.1993./

19. ábra. A Szigetköz talajai és a várható talajvízszint-süllyedés.

A táji azaz mezoklíma-jellemző mosonmagyaróvári meteorológiai főállomás csapadék-adatai, ökológiai /agrometeorológiai/ csoportosításban:

													/mm/	
89.X.	XI.	XII.	90.I.	II.	III.	téli félév	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	nyári félév	
125	23	8	3	42	20	221	54	18	65	53	21	56	267	
90.69	32	54	91.4	12	24	195	18	92	61	98	16	52	532	
91.35	111	47	92.22	14	56	285	21	13	74	34	3	45	195	
báz. átl.														
77	55	36	10	23	33	234	31	43	67	61	13	51	266	
92.51	65	80	93.24	12	20	252	9	18	66	65	54	44	256	
93.81	60	53	94.32	12	23	261	79	82	62	65	48	40	376	
94.88	41	21	95.20	42	66	278	72	53	78	16	93	131	443	
95. 3	50	82	96.74	22	15	246	87	105	58	59	106	145	560	
ökológiai téli félév= /=a teljes időben előfordulnak fagyok/ =vegetáción kívüli időszak= =a talaj vízkészletének meteoro- lógiai eredetű feltöltődése/= víz"bevitel"; nincs nagyobb "kiadás"/							ökológiai nyári félév= =vegetációs időszak = =a talaj vízkészlete egyfelől /meteorológiailag:csapadék által/ pótlódik,másfelől jelentős a "kiadás" a talaj közvetlen párolgása,ill.a növények által felvett víz elpárologtatása által							

Ökológiai évek összesítője:

1989.X.-1990.IX.= 488 mm
 1990.X.-1991.IX.= 532 mm
 1991.X.-1992.IX.= 480 mm
 bázis-átlag = 500 mm/=a sokéves átlag
 alatti/
 1992.X.-1993.IX.= 508 mm
 1993.X.-1994.IX.= 637 mm
 1994.X.-1995.IX.= 721 mm
 1995.X.-1996.IX.= 806 mm

A bázis-időszaki átlag sokéves /1901-1950 ill.1951-1990/ átlagaihoz viszonyított mintegy 10 %-os elmaradását meglehetősen ellensúlyozta - majdnem észrevehetetlenné tette a Szigetközben - a Nagy-Duna jelenléte. Igazán kritikusan aszályos a nyári félév volt 1992. augusztusában, mert ugyanezen év júliusa is elmaradt nemcsak a sokéves, hanem a bázis-időszaki átlagtól is.

A Nagy-Duna elterelése óta a téli feltöltődés lehetősége meteorológiai-
lag nemcsak a bázis körül kicsit ingadozó csapadékösszegektől függött - ezek elég nagy állandóságot mutatnak a téli félévek vonatkozásában 1992.X. óta -, hanem a beszivárgást vagy segítő vagy gátló hőmérsékleti viszonyoktól is: fagyott talaj feletti hóréteg gyors olvadáskor még mikrodomborzat esetén is elfolyik a vízgyűjtőkbe, pl. a száraz mellékágrendszerbe, vagy a mélyen lesüllyedt szintű főmederbe.

A Nagy-Duna elterelése óta láthatóan a nyári félév, azon belül is a havi csapadékösszeg - az eloszlás - a döntő tényező a hőmérséklet mellett: 1993. nyara: száraz tavasz után forró nyár, kevés csapadék ---

--- tipikusan aszályos időszakok is;

1994. nyara: száraz koratavaszt követő nedvesebb későtavasz, átlagos csapadékú nyár, de rekkenő hőséges hetek is --- ismét aszályos időszakok is;

1995. nyara: a tavasz és a nyárelő jól ellátott csapadékkal, a július forró és száraz, aszályokkal, az augusztus kiemelkedően csapadékos, a szeptember még inkább, de ez legfeljebb a fattyúhajtás-képződést tudja előidézni;

1996. nyara: jó tavasz és igen jó nyárelő csapadék szempontjából, a június és a július átlagos, /a vegetációra - a csemetékre - már nincs igazi hatása a váratlanul magas augusztusi és szeptemberi csapadéknak: magassági növekedésüket - bioritmusuk miatt - minden évben befejezik júliusban/.

Az erdőszítések klímazonális helyzetben b i o i n d i k á t o r -ként reagálnak a környezet feltételeire.

2,2. Mennyiségi károk

A mennyiségi kár, mint szakszó azt jelenti, hogy az egyed tárgyében elpusztul.

A Nagy-Duna elterelése miatt 2 csoportba soroltuk a mennyiségi károkat:

"kiszáradás" = bázis-szinten a sülevényes talajokon, aszály idején egy-egy egyed, kisebb folt - az átvészeléshez még elégtelen mennyiségű ill. mélységű gyökérzete folytán - elpusztul; az elterelés utáni nettó kár viszont már világosan jelzi, hogy a lesüllyedt talajvízszintek, az elmaradó ár-és belvizek következtében klímazonálissá vált termőhelyek kiterjedése jelentősen megnőtt, és ezeken a csemeték egy része nem élte túl a változást;

"összes egyéb kár" = sok okú /polikauzális/ jelenség, amelynek egyik, de nem elhanyagolható oka a Nagy-Duna elterelése bázis-szint feletti kár-jelentkezés esetén: az elmaradó ár-és belvizek, az elmaradó magas talajvízállás az abiotikus károk közül elősegíti az avartüzek kialakulását, a biotikus károsítókat pedig nem tizedeli ill. nem tartja távol a csemetéktől /pocok, vad, rovarok talaj feletti ill. talajbéli fázisai, stb/. Az "összes egyéb kár"-nál a bázis csak összehasonlításra alkalmas, éppen a sok okúság miatt tételes számításra nem; /vö. rovarok gradációs ciklusai, vö. vad-"apasztó" betegségek, és más tényezők, vadnál beleértve a vadgazdálkodást és vadászatot is/.

Jelkulcs a táblázatok értelmezéséhez:

"e.e.á.k./év" = elterelés előtti átlagos kár évenként = bázis;

"e.ó.bruttó kár" = elterelés óta regisztrált kár mindösszesen, /csak kiszáradásnál/;

Üzemtervi - jogszabályi - célállománytípusok jelei:

T = tölgyes

A = akácos

EKL = egyéb kemény lombos /beleértve a kőriseseket is/

NNY+FFÜ = nemesnyáras és fehér fűzes

HNY+ELL = hazai nyáras és egyéb lágy lombos

FE = fenyves

"e.r.száma" = a kárral érintett erdőrészletek db-száma

ERDŐSÍTÉSEK
MENNYISÉGI KÁR

B-hatásterület

T	A	EKL	NNY +FPÜ	HNÝ +ELL	FE'	össz. /o,1ha/	er.száma /db/
<u>kiszáradás</u>							
1990.		0,5				0,5	1
1991.						-	-
1992.						-	-
össz.		0,5				0,5	
		/3				/3	
e.ö.á.k./év= =bázis		0,2				0,2	
1993.						-	-
1994.						-	-
1995.						-	-
1996.						-	-
e.ó.bruttó kár						-	

összes egyéb kár

A szakhatóság sem a bázis-időszakban /1990.+1991.+1992./, sem a Nagy-Duna elterelése óta /1993.+1994.+1995.+1996./ a hatásterületen összes egyéb kárt nem állapított meg.

MENNYISÉGI KÁR

A+B hatásterület

T	A	EKL	NNY +FFÜ	HNY +ELL	FE	össz. er.száma /o,1ha/	/db/
<u>kiszáradás</u>							
1990.		0,5	2,0			2,5	2
1991.*						-	-
1992.*			2,0	0,4		2,4	2
össz.		0,5	4,0	0,4		4,9	
		/3	/3	/3		/3	
e.e.á.k./év= =bázis		0,2	1,3	0,1		1,6	
1993.*			5,9	1,4		7,3	7
1994.*			2,0	0,3		2,3	3
csap. hiányos évi átl.*			3,9	0,9		4,8	
1995.						-	-
1996.						-	-
e.ó.bruttó kár*			7,9	1,7		9,6	
-/4 év x bázis/*			-5,6	-0,4		-6,0	
eltérés miatt nettó kár össz.*			2,3	1,3		3,6	
<u>összes egyéb kár*</u>							

*=B-hatásterületen nem mutatott ki a szakhatóság mennyiségi kárt, ezért az 1843-1816 fkm közötti Nagy-Duna hullámtér minden adata az A-hatásterületével /1843-1820 fkm/ azonos.

//Mivel a minőségi károk esetében ugyanez a helyzet, ott az A+B hatásterületre nem készült értékelő lap//

ERDŐSÍTÉSEK
MENNYISÉGI KÁRC-hatásterület

	T	A	EKL	NNY +FFÜ	HNY +ELL	FE	össz. er.száma /o,lha/ /db/
<u>kiszáradás</u>							
1990.				4,4			4,4 2
1991.							- -
1992.		0,5		2,3			2,8 5
össz.		0,5		6,7			7,2
		/3		/3			/3
e.e.á.k./év= =bázis		0,2		2,2			2,4
1993.		1,0		2,2			3,2 3
1994.				2,0			2,0 1
csap. hiányos évi átl.		0,5		2,1			2,6
1995.				6,6			6,6 2
1996.							- -
e.ó.bruttó kár		1,0		10,8			11,8
-/4 év x bázis/		-0,8		- 8,8			- 9,6
eltérelés utáni nettó kár össz.		0,2		2,0			2,2
<u>összes egyéb kár</u>							
1990.							- -
1991.		0,4		1,1			1,5 3
1992.							- -
össz.		0,4		1,1			1,5
		/3		/3			/3
e.e.á.k./év= =bázis		0,1		0,4			0,5
1993.							- -
1994.							- -
1995.							- -
1996.				2,0			2,0 1
eltérelés utáni kár összesen				2,0			2,0

- "C"-hatásterület: A magas bázis-adatok Adatbank-beli és helyszíni értékelése, továbbá az eredeti felvételi lapok tanulmányozása alapján megállapítható, hogy
- a Győrzámoly 33 B erdőrészletben 1990-es és 1992-es aszályos nyáron amiatt jelentkezett kiszáradás /a Nagy-Duna jelenléte ellenére/, mert egykori kubikgödrök sorozata, helyenként felszínközeli kavics-aljzattal, és 1990. tavaszán ültették a nemesnyárust, tehát sérült és még nem regenerálódott gyökérzete nyáron kiszáradhatott; 1992 nyarán pedig az aszály alacsony dunai víz-állásokkal párosulva ugyancsak kiszáradást tett lehetővé;
 - a Nagybajcs 5 C erdőrészlet egy nem túl régen kialakult kavicszátony-sziget délkeleti sarkán végzett - sikertelen - erdősíntési kísérlet;
 - a Győrzámoly 50 E erdőrészlet /a régi térképen még 50 RL₃, az ún. "Szapi rétek"/ egy új erdőtelepítés, ugyancsak határtermőhelyen, ahol a kavics feletti termőréteg mindössze 30 cm helyenként, így az I. kivitelek sikere a bőséges vízellátástól függ, ami 1992-ben mind a Duna, mind a mezoklimatikus időjárás oldaláról elmaradt.

Határ-termőhelyeken az erdősíntés sikere mindenkor vízjárás-függő, tehát az I. kivitel mindenkor kockázatos, hiszen a nyári félév - az ültetés utáni első vegetációs időszakra - vonatkozóan pontos víz"bevételi" prognózis nem adható még hullámtéren sem.

ERDŐSÍTÉSEK
MENNYISÉGI KÁR

- 20 -

A+B+C hatásterület

	T	A	EKL	NNY +FFÜ	HNY +ELL	FE	össz. /o,1ha/	er.száma /db/
<u>kiszáradás</u>								
1990.			0,5	6,4			6,9	4
1991.							-	-
1992.		0,5		4,3	0,4		5,2	7
össz.		0,5	0,5	10,7	0,4		12,1	
		/3	/3	/3	/3		/3	
e.e.á.k./év= =bázis								
		0,2	0,2	3,5	0,1		4,0	
1993.		1,0		8,1	1,4		10,5	10
1994.				4,0	0,3		4,3	4
csap. hiányos évi átl.		0,5		6,1	0,8		7,4	
1995.				6,6			6,6	2
1996.							-	-
e.ó.bruttó kár		1,0		18,7	1,7		21,4	
-/4 év x bázis/ elterelés miatti nettó kár össz.		-0,8		-14,0	-0,4		-16,0	
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.				3,2			3,2	5
1991.		0,4		9,5			9,9	10
1992.							-	-
össz.		0,4		12,7			13,1	
		/3		/3			/3	
e.e.á.k./év= =bázis								
		0,1		4,3			4,4	
1993.							-	-
1994.							-	-
1995.							-	-
1996.				2,0			2,0	1
elterelés utáni kár összesen								
				2,0			2,0	

ERDŐSÍTÉSEK
MENNYISÉGI KÁR

- 21 -

D-hatásterület

	T	A	EKL	NNY +PFÜ	HNY +ELL	FE	össz. er.szám /o,1ha/	er.szám /db/
<u>kiszáradás</u>								
1990.	1,2	2,0	0,3	14,4	1,2	2,1	21,2	32
1991.							-	-
1992.	2,9	1,0	2,8	6,5		0,5	13,7	19
össz.	4,1	3,0	3,1	20,9	1,2	2,6	34,9	
	/3	/3	/3	/3	/3	/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
<u>=bázis</u>	<u>1,4</u>	<u>1,0</u>	<u>1,0</u>	<u>6,9</u>	<u>0,4</u>	<u>0,9</u>	<u>11,6</u>	
1993.	3,9	1,5	0,9	5,5	2,0	4,5	18,3	34
1994.	1,5			2,8	0,1	3,1	7,5	7
csap. hiányos évi átl.	2,7	0,7	0,5	4,2	1,0	3,8	12,9	
1995.						2,1	2,1	3
1996.							-	-
e.ó.bruttó kár	5,4	1,5	0,9	8,3	2,1	9,7	27,9	
-/4 év x bázis/ elterelés miatti nettó kár össz.					-1,6	-3,6		
					0,5	6,1		
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.		1,0		2,6		0,1	3,7	8
1991.	0,4	2,5	0,1	1,9			4,9	10
1992.				0,2			0,2	-
össz.	0,4	3,5	0,1	4,7		0,1	8,8	
	/3	/3	/3	/3		/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
<u>=bázis</u>	<u>0,1</u>	<u>1,2</u>	<u>-</u>	<u>1,6</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,9</u>	
1993.		0,2		0,9			1,1	3
1994.							-	-
1995.							-	-
1996.				1,2			1,2	4
<u>elterelés utáni</u>								
kár összesen		0,2		2,1			2,3	

ERDŐSÍTÉSEK
MENNYISÉGI KÁR

A+B+C+D hatásterület

	T	A	EKL	NNY +FFÜ	HNY +ELL	FE	össz. /o,1ha/	er.száma /db/
<u>kiszáradás</u>								
1990.	1,2	2,0	0,8	20,8	1,2	2,1	28,1	36
1991.							-	-
1992.	2,9	1,5	2,8	10,8	0,4	0,5	18,9	26
össz.	4,1	3,5	3,6	31,6	1,6	2,6	47,0	
	/3	/3	/3	/3	/3	/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
= <u>bázis</u>	1,4	1,2	1,2	10,5	0,5	0,9	15,7	
1993.	3,9	2,5	0,9	13,6	3,4	4,5	28,8	44
1994.	1,5			6,8	0,4	3,1	11,8	11
csap. hiányos évi átl.	2,7	1,2	0,5	10,2	1,9	3,8	20,3	
1995.				6,6		2,1	8,7	5
1996.							-	-
e.o.bruttó kár	5,4	2,5	0,9	27,0	3,8	9,7	49,3	
-/4 év x bázis/ elterelés utáni nettó kár össz.					-2,0	-3,6		
					1,8	6,1		
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.		1,0		5,8		0,1	6,9	13
1991.	0,4	2,9	0,1	11,4			14,8	20
1992.				0,2			0,2	-
össz.	0,4	3,9	0,1	17,4		0,1	21,9	
	/3	/3	/3	/3		/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
= <u>bázis</u>	0,2	1,3	-	5,8		-	7,3	
1993.		0,2		0,9			1,1	3
1994.							-	-
1995.							-	-
1996.				3,2			3,2	5
<u>elterelés utáni</u>								
kár összesen		0,2		4,1			4,3	

Minden adatlapból kitűnik, hogy 1995 -ben és 1996 -ban a bőséges és jó eloszlású csapadék következtében - a klímazonálissá vált termőhelyeken - vagy jelentősen lecsökkent, vagy egyáltalán nem is volt kiszáradás. Ez mindennél jobban jelzi, hogy az erdősítéseknek a Duna elterelése előtti nagy ill. nagyobb biztonsága a szeszélyes időjárás - a klímazonalitás - függvénye a Duna elterelése óta.

/A vízpótlások a terület egészét tekintve elenyészően kis, sávos területeken javítanak valamit a talajvízszinten: a Szigetköz túlnyomó többségi felszín alatti vízviszonyaira a Nagy-Duna közepes hozamához képest nagyságrenddel kisebb vízpótlástól nem is lehet mást elvárni erdészeti tekintetben/.

2,3. Minőségi károk

A szakszó azt jelenti, hogy a faegyed sérül, csonkul, de nem pusztul el, "csak" sínylődik. Ennek évgyűrűszerkezeti következménye van: az egyenetlen évgyűrűszerkezet majd csökkenteni fogja a piaci értékét a faanyagának. A sebzések hegei vagy az esetleges sebfelsőszíni-seb környéki sejtburjánzások ugyancsak a faanyag értékét fogják csökkenteni. Végül: több év jelentős minőségi kára úgy legyengítheti a csemetét, hogy az pár év múlva belehal /ez már mennyiségi kárként kerül felvételezésre/.

A minőségi kár tehát a tárgyévben regisztrált kár, de közgazdasági hatása csak évek vagy évtizedek múlva jelenik meg.

A Nagy-Duna elterelése miatt a minőségi károkat is 2 csoportba soroltuk:

"faegyedek részleges elszáradása"

és "összes egyéb kár"; maguk a konkrét kártevők ugyanazok, mint a mennyiségi károknál, az adatlapok jelkulcsa is azonos, a táblázatoké is.

MINŐSÉGI KÁR

A-hatásterület

	T	A	EKL	NNY +PFÜ	HNY +ELL	FE	össz. /0,1 ha/	er.száma /db/
<u>faegyedek</u>								
<u>részleges</u>								
<u>eliszáradása</u>								
1990.			0,3		0,6		0,9	2
1991.							-	-
1992.			0,2				0,2	1
össz.			0,5		0,6		1,1	
			/3		/3		/3	
e.e.á.k./év=								
- <u>bázis</u>								
			0,2	0,0/!/	0,2		0,4	
1993.				4,4			4,4	2
1994.				11,4	0,2		11,6	5
csap. hiányos évi átl.				7,9	0,1		8,0	
1995.							-	-
1996.							-	-
elterelés utáni								
kár összesen								
				15,8	0,2		16,0	
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.	0,4	0,8	19,8	0,4			21,4	26
1991.		0,8	13,8	0,3			14,9	18
1992.			16,6	0,2			16,8	16
össz.	0,4	1,6	50,2	0,9			53,1	
	/3	/3	/3	/3			/3	
e.e.á.k./év=								
- <u>bázis</u>								
	0,2	0,5	16,7	0,3			17,7	
1993.			14,5				14,5	15
1994.			8,3	2,2			10,5	9
1995.			5,8				5,8	4
1996.			17,3				17,3	11
elterelés utáni								
kár összesen								
				45,9	2,2		48,1	

"A"-hatásterület: valamennyi hatásterület közül itt nőtt meg a legnagyobb mértékben a bázishoz képest mind a faegyedek részleges elszáradása, mind /kevésbé szembeszökő mértékben/ az összes egyéb kár. Ez annyit jelent, hogy erdészeti szempontból is az "A"-hatásterület a Duna elterelésének első számú áldozata, mivel itt a gondok rövid távon - 4 év alatt - már markánsan megjelennek.

E R D Ő S Í T É S E K

MINŐSÉGI KÁR

B-hatásterület

	T	A	EKL	NNY +FFÜ	HNY +ELL	FE	össz. er.száma /o,1ha/ /db/

faegyedek
részleges

eliszáradása: a B-hatásterületen sem a bázis-időszakban/1990.+1991.+1992./, sem a Nagy-Duna elterelése óta/1993.+1994.+1995.+1996./ nem állapított meg a szakhatóság "faegyedek részleges eliszáradása" minőségi kárt.

összes egyéb kár

1990.						-	-
1991.				0,3		0,3	1
1992.						-	-

össz.				0,3		0,3	

				/3		/3	
-----							
e.e.á.k/év= = <u>bázis</u>				<u>0,1</u>		<u>0,1</u>	
1993.							
1994.						-	-
1995.						-	-
1996.						-	-
-----							
elterelés utáni kár összesen						0,0	

ERDŐSÍTÉSEK
MINŐSÉGI KÁR

C-hatásterület T A EKL NNY HNY FE össz. er.száma
+PFÜ +ELL /o,lha/ /db/

faegyedek
részleges
elszáradása

sem a bázis-időszakban /1990.+1991.+1992./, sem a Nagy-Duna elterelése óta /1993.+1994.+1995.+1996./ a szakhatóság faegyedek részleges elszáradását nem állapította meg az 1816 fkm alatti Nagy-Duna hullámtéren.

összes egyéb kár

1990.	5,1	5,1	5
1991.	3,8	3,8	5
1992.	-	-	-
össz.	8,9	8,9	-
	/3	/3	
e.e.á.k./év= =bázis	2,9	2,9	
1993.	2,6	2,6	4
1994.	-	-	-
1995.	-	-	-
1996.	-	-	-
elterelés utáni összes kár	2,6	2,6	

ERDŐSÍTÉSEK

MINŐSÉGI KÁR

A+B+C hatásterület

	T	A	EKL	NNY +PFÜ	HNY +ELL	FE	össz. /o,lha/	er.szám /db/
<u>faegyedek</u>								
<u>részleges</u>								
<u>elszáradása:</u>	minden adata azonos az A-hatásterületével, mivel a B-ill. a C-hatásterületen sem a bázis-időszakban/1990.+1991.+1992./, sem a Nagy-Duna elterelése óta/1993.+1994.+1995.+1996./nem állapította meg faegyedek részleges elszáradását a szakhatóság.							
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.		0,4	0,8	24,9	0,4		26,5	31
1991.			0,8	17,9	0,3		19,0	24
1992.*				16,6	0,2		16,8	16
össz.		0,4	1,6	59,4	0,9		62,3	
		/3	/3	/3	/3		/3	
e.e.á.k./év= = <u>bázis</u>		<u>0,1</u>	<u>0,6</u>	<u>19,3</u>	<u>0,3</u>		<u>20,8</u>	
1993.				17,1			17,1	19
1994.*				8,3	2,2		10,5	9
1995.*				5,8			5,8	4
1996.*				17,3			17,3	11
elterelés utáni kár összesen				48,5	2,2		50,7	

*=az illető évek adatai az A-hatásterületével egyeznek, mert "csak" ott jelentkeztek az összes egyéb károk.

ERDŐSÍTÉSEK

MINŐSÉGI KÁR

D-hatásterület

	T	A	EKL	NNY +FPÜ	HNY +ELL	FE	össz. /o,1ha/	er.szám /db/
<u>faegyedek</u>								
<u>részleges</u>								
<u>elszáradása</u>								
1990.	4,8	1,3		5,6		2,0	13,7	12
1991.				1,1			1,1	1
1992.	8,7		1,0	2,0	0,7	2,3	14,7	18
össz.	13,5	1,3	1,0	8,7	0,7	4,3	29,5	
	/3	/3	/3	/3	/3	/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
<u>=bázis</u>	4,5	0,4	0,3	2,9	0,2	1,5	9,8	
1993.				5,8			5,8	6
1994.	3,2					3,9	7,1	2
csap. hiányos évi átl.	1,6			2,9		2,0	6,5	
1995.						-	-	
1996.						-	-	
<u>elterelés utáni</u>								
<u>kár összesen</u>	3,2			5,8		3,9	12,9	
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.			0,3	1,0	0,9	0,2	2,4	6
1991.		1,0	0,3	8,5		0,3	10,1	16
1992.		2,1	0,4	3,6	0,3		6,4	14
össz.	0,0/1/	3,1	1,0	13,1	1,2	0,5	18,9	
	/3	/3	/3	/3	/3	/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
<u>=bázis</u>	0,0	1,0	0,3	4,4	0,4	0,2	6,3	
1993.	2,5	0,6	3,7	2,2	0,7		9,7	12
1994.	2,3	0,3	3,2	2,8	0,9		9,5	13
1995.	2,3	0,4	1,5	0,5	0,6		5,3	9
1996.	11,4	3,1	0,5	0,3			15,3	14
<u>elterelés utáni</u>								
<u>kár összesen</u>	18,5	4,4	8,9	5,8	2,2		39,8	

ERDŐSÍTÉSEK

MINŐSÉGI KÁR

A+B+C+D hatásterület

	T	A	EKL	NNY +PFÜ	HNY +ELL	FE	össz. /o,1ha/	er.száma /db/
<u>faegyedek</u>								
<u>részleges</u>								
<u>eliszáradása</u>								
1990.	4,8	1,3	0,3	5,6	0,6	2,0	14,6	14
1991.				1,1			1,1	1
1992.	8,7		1,2	2,0	0,7	2,3	14,9	19
össz.	13,5	1,3	1,5	8,7	1,3	4,3	30,6	
	/3	/3	/3	/3	/3	/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
<u>=bázis</u>								
1993.	4,5	0,4	0,5	2,9	0,4	1,5	10,2	8
1994.	3,2			10,2			10,2	8
1994.				11,4	0,2	3,9	18,7	7
csap. hiányos évi átl.	1,6			10,8	0,1	2,0	14,5	
1995.							-	-
1996.							-	-
<u>elterelés utáni</u>								
kár összesen	3,2			21,6	0,2	3,9	28,9	
<u>összes egyéb kár</u>								
1990.		0,4	1,1	25,9	1,3	0,2	28,9	37
1991.		1,0	1,1	26,4	0,3	0,3	29,1	40
1992.		2,1	0,4	20,2	0,5		23,2	30
össz.	0,0 /	3,5	2,6	72,5	2,1	0,5	81,2	
	/3	/3	/3	/3	/3	/3	/3	
<u>e.e.á.k./év=</u>								
<u>=bázis</u>								
1993.	2,5	0,6	3,7	19,3	0,7		26,8	31
1994.	2,3	0,3	3,2	11,1	3,1		20,0	22
1995.	2,3	0,4	1,5	6,3	0,6		11,1	13
1996.	11,4	3,1	0,5	17,6			32,6	25
<u>elterelés utáni</u>								
kár összesen	18,5	4,4	8,9	54,3	4,4		90,5	

Az "A" mellett figyelmet érdemel az összesítésből a "D"-hatásterület, amely ugyanazt mutatja minőségi károk - különösképpen "összes egyéb kár" - tekintetében is, mint a többi kárfajtáknál, tudni illik, hogy a mentett oldal és a Mosoni-Dunaág menti ártér magasabban fekvő részei is szenvednek a Nagy-Duna elterelése miatt beállt helyzettől.

3./Összefoglaló értékelés

A Nagy-Duna elterelése óta eltelt 4 /kerek/naptári év - egyúttal 4 vegetációs időszak - aggasztó mérlege:

---nettó kárként, kizárólag az elterelés miatt eddig összesen 5.070 m³ száradékfát kellett kitermelni és megsemmisíteni, zömmel kiváló iparifaanyag jutott erre a sorsra;

---kiszáradás mennyiségi kár 49,3 ha
összes egyéb " " 4,3 ha
faegyedek részleges elszáradása minőségi kár.. 28,9 ha
összes egyéb minőségi kár 90,5 ha

erdősítések károsodása /sérülése+pusztulása/.. 173,0 ha, ez az össz-szigetközi erdősítés által érintett területnek 1/4-e;

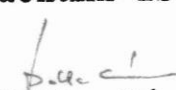
---a csökkent vízmennyiség miatti növedék-/éves fatérfogat-gyarapodás-/veszteséget az ERTI, a rovar-és gomba-kártevők elszaporodását más műhelyek mutatták és mutatják ki.

Ugyanakkor valamennyi magyarországi meteorológiai adat, így a táji mezoklimát jellemző mosonmagyaróvári főállomás adata is - az éves, vagy néhány éves oszcillációktól eltekintve - akár az elmúlt 40 év, akár az egész elmúlt évszázad-rész vonatkozásában csapadékcsökkenési és egyúttal hőmérsékletnövekedési trendeket mutat /Természet Világa, 1996.I.különszám:Változások a légkörben és az éghajlatban/, tehát a szémi-ariditás - így az aszály-hajlam és gyakoriság - növekedését is.

A Nagy-Duna elterelése miatt a Szigetköz igen jelentős hányada a korábbi - termelés-biztonságosabb - hidromorfból klímazonálissá, tehát táji azaz mezoklíma-függővé vált az utóbbi 4 évben.

Nem lehet egyéb célja az erdésznek, mint a Nagy-Duna főmederbe visszakormányzása. Ez egyúttal természetvédelmi érdekünk is.

Győr, 1996.12.06.

/:Bolla Sándor:/
témafelelős